

NY MUSIK

i samarbete med
Caroli församling

Jürg Frey

– mellan klang och tystnad

One Instrument, Series (3) (1999) – uruppförande av det
fullständiga verket

Björn Nilsson – orgel

Lördag den 15 oktober 2016, kl. 14.00–17.30

Caroli kyrka, Borås

Fri entré

Jürg Frey (f. 1953) komponerade *One Instrument, Series (3)* 1999, ett år då flera betydande och omfattande verkserier kom till, bland annat den timplånga *Buch der Räume und Zeiten*, 21 solostämmor som lär kunna kombineras som sammanlagt 231 möjliga duor, och *Wen* som fullbordades 2007 och som består av 59 större och mindre solostycken, varav ett flertal tidigare har framförts i Borås.

One Instrument, Series (3) för ackordion eller orgel hör till en grupp verk som skrevs för framförande i USA (därav den engelska titeln). Den grundläggande tanken bakom alla dessa verk är att de kan bestå av ett större antal delar, vilka alla kretsar kring en central tanke.

One Instrument, Series (3) tar sin utgångspunkt i två separata material eller strukturer – en som rör tonhöjden och en som rör den tidsliga aspekten – vilka fritt kan kombineras. Tonhöjds materialet består av sammanlagt 26 klanger, omväxlande enskilda toner och tretonsackord, med mellanliggande pauser. Tiden regleras med hjälp av 21 olika ”körscheman” om tio minuter styck, av vilka man kan välja hur många som spelas och i vilken ordning. Ett framförande kan således vara mellan tio minuter och tre och en halv timma. Kortare versioner har klingat i Carolikyrkan tidigare, men detta är uruppförandet av det fullständiga verket. Dessa 21 delar är av kraftigt varierande täthet. Som mest inträffar 20 händelser på tio minuter, varav hälften alltså pauser, som minst bara två. Den kortaste händelsen varar en sekund, den längsta 8 minuter och 14 sekunder – om den senare är en paus eller en klang beror helt på om verket inleds med klang eller tystnad.

Jürg Frey skriver: ”I samtliga stycken i *One Instrument, Series* är mitt intresse för bildkonst särskilt framträdande. De enskilda klangerna ’ställs ut’ i ett tidsrum, på ungefär samma sätt som enskilda objekt kan placeras på en offentlig plats eller på ett fält. Det finns mycket mellanrum. Avstånden mellan ’klangobjekten’ liksom deras längd varierar, och även klangfärgen ändrar sig.

Detta är i särskilt hög grad ett rumsstycke, det vill säga det behöver det stora rummet för att sakta kunna utvecklas. Och även kompositionen är ett rum, tydligt uppdelat mellan klang och tystnad. De båda är åtskilda i kompositionsstrukturen. Upplevelserummet, däremot, som öppnar sig under ett framförande, är ett komplext, närmast ’vegetativt’ rum av efterklanger och tankar, som vid åhörandet innerligt sträcker ut i olika riktningar.”